

Sağlık Bakım Simülasyonunda Kendi Kendine Çözümleme Oturumu: Kavram Analizi

Self-Debriefing in Healthcare Simulation: A Concept Analysis

Gül ŞAHİN KARADUMAN¹, Tülay BAŞAK²

ÖZ

Çözümleme oturumu, çeşitli yaklaşımlar kullanarak farklı biçimlerde ele alınmakla birlikte ilgili terimlerin kullanımında tutarsızlıklar bulunmaktadır. Bu nedenle bu kavram analizinde, kendi kendine çözümleme oturumu ile ilgili bir çerçeve sunmak ve sağlık profesyonellerinin eğitimde etkili bir şekilde kullanımına katkı sağlamak amaçlanmıştır. Walker ve Avant'ın sekiz aşamalı sistematik yaklaşımı kavram analizinde çerçeve olarak kullanılmıştır. Kendi kendine çözümleme oturumu kavramının mevcut literatürde nasıl tanımlandığına dair bilgi sağlamıştır. Bu kavram analizi ile kendi kendine çözümleme oturumu kavramının; kendi hızında ayarlama, hemen yanıt vermek için daha az baskı hissi, mahremiyet sağlayan potansiyel bir yenilik, düşük maliyet, ekip iş birliğini güçlendirme, akran önderliğinde öğrenme ve açık geribildirim tanımlayıcı özellikleri ile ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır. Bu doğrultuda, kolaylaştırıcının sunduğu psikolojik olarak güvenli ortam ile akranlar arasında etkileşime neden olabilen bir çözümleme oturumu sağlanabileceği görülmektedir. Önerilen kendi kendine çözümleme oturumu tanımının ise sağlık bakım simülasyonunda ortak dil gelişimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çözümleme Oturumu, Hasta Simülasyonu, Hemşirelik Eğitimi, Kavram Analizi.

ABSTRACT

Debriefing is approached in various ways using different methods; however, inconsistencies exist in the use of the term "debriefing" and related terminology. Therefore, this concept analysis aims to provide a framework for self-directed debriefing and to support its effective use in the education of healthcare professionals. Walker and Avant's eight-step systematic approach was employed as the framework for the concept analysis. This approach offered insights into how self-directed debriefing is defined in the existing literature. The findings of this concept analysis suggest that self-directed debriefing is characterized by several key features, including the ability to self-pace, reduced pressure to respond immediately, the potential for privacy as an innovative aspect, low-cost, enhanced team collaboration, peer-led learning, and openness to feedback. In this context, it is observed that debriefing, when facilitated within a psychologically safe environment provided by a facilitator, can foster peer interaction. The proposed definition of self-directed debriefing is expected to contribute to the development of a shared language in healthcare simulation.

Keywords: Debriefing, Patient Simulation, Nursing education, Concept analysis.

Önemli Noktalar

- * Kendi kendine çözümleme oturumu öğrenciyi güçlü/zayıf yönlerini belirlemeye yönlendirir.
- * Kendi kendine çözümleme oturumu potansiyel bir yeniliktir.
- * Kendi kendine çözümleme oturumu, akran önderliğinde öğrenmeyi sağlamaktadır.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Gül ŞAHİN KARADUMAN, Hemşirelik Esasları, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Esasları ABD, sahingl@gmail.com, ORCID: 0000-0001-6723-8572

² Prof. Dr., Tülay BAŞAK, Hemşirelik Esasları, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Esasları ABD, tulay.basak@sbu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5148-5034

GİRİŞ

Simülasyona dayalı eğitim, sağlık profesyonellerinin klinik uygulama becerilerini öğrenmek ve geliştirmek için giderek artan bir fırsat olarak kabul edilmektedir (1). Son yıllarda yapılan çalışmalar, simülasyona dayalı eğitimde çözümleme oturumu süreci üzerine odaklanmaktadır (2-4). Çözümleme oturumu, sağlık bakımında simülasyona dayalı öğrenme deneyiminin merkezinde yer alan, deneyimlerin yansıtılması, karar verilmesi, bilgi boşluklarının belirlenmesi, bilginin uygulamaya aktarılması için fırsatlar sağlayarak öğrenmeyi geliştirmektedir (5).

Çözümleme oturumu, simülasyon deneyimini takiben ya da simülasyon deneyimi sırasında uygulanabilmektedir. Bazı çalışmalar, çözümleme oturumunun zamanına odaklanırken, bazıları ise yöntemin öneminden bahsedilmektedir (6). Performans boşluklarını kapatmakla sonuçlanan başarılı bir çözümleme oturumunun ise teoriye dayalı bir yapı ile desteklenmesi önerilmektedir. Yapılandırılmış bir çözümleme oturumu için çeşitli çerçeveler bulunmaktadır. Bu çerçevelerden bazıları; Plus/Delta, GAS (gather-toplama, analyze-analiz etme, summarize-özetleme), Debriefing with Good judgement (Sağ Duyulu Çözümleme Oturumu), PEARLS (Promoting Excellence and Reflective Learning in Simulation-Simülasyonda Mükemmelliği ve Yansıtıcı Öğrenmeyi Teşvik Etmek), DML (Debriefing for Meaningful Learning-Anlamli Öğrenme için çözümleme oturumu) ve 3D (Defusing-Yattıştırma, Discovering-Keşfetme Deepining-Derinleştirme) Çözümleme Oturumu Modeli'dir (7). Literatürde bir çerçevenin diğerinden üstün olduğunu gösteren yeterince kanıt bulunmadığı belirtilmektedir (8).

Simülasyona dayalı eğitimdeki değişiklikler, yeni kanıtlar bulundukça devam etmektedir. Çözümleme oturumu da değişen simülasyon ortamının ihtiyaçlarını karşılamak için gelişmektedir. Simülasyon tasarımı ve sunumu değişmeye devam

ettikçe, optimal öğrenme deneyimleri ve sonuçlarını sağlamak için çözümleme oturumunda yenilikler gerekmektedir (8). Çözümleme oturumu için oluşturulmuş en iyi standartlar; simülasyona aşina olan yetkin kolaylaştırıcıları, güvenli ve destekleyici öğrenme ortamlarını, teorik bilgi ve simülasyon öğrenme çıktılarıyla uyumu içermektedir (9).

Bir simülasyon müfredatının uygulanmasına yönelik hız sınırlayıcı adım ise, genellikle uygun eğitime ve özel zamana sahip eğitici/kolaylaştırıcı bulmak olarak karşımıza çıkmaktadır (1). Bununla birlikte, çözümleme oturumu araştırmalarının çoğu, yüz yüze simülasyon bağlamında yürütülmektedir (5). Kendi kendine çözümleme oturumunun ise, bu engeli ortadan kaldıracabileceği, maliyet ve personel yetersizliği sorunu olan kurumlar için avantaj sağlayabileceği bildirilmektedir (1).

Kendi kendine çözümleme oturumu, öğrencileri kendi güçlü ve zayıf yönlerini belirlemeye teşvik etmektedir. Bu beceri, sağlık profesyonellerinde mesleki yeterliliğin sürdürülmesi için gerekli olan öz-düzenleme ve yaşam boyu öğrenme için kritik öneme sahiptir. Kendi kendine çözümleme oturumuna dayalı bir çözümleme oturumu, daha sık ve esnek eğitim organizasyonuna izin verme potansiyeline sahiptir (1). Kendi kendine çözümleme oturumu, bireysel sanal simülasyonlar gibi kolaylaştırıcı liderliğindeki çözümleme oturumunun mümkün olmadığı durumlar için potansiyel bir yeniliktir. Bununla birlikte, kendi kendine çözümleme oturumu tasarımları ve bunların en iyi uygulama standartlarına uyumunun boyutu belirsizdir (8). Bu nedenle bu kavram analizi ile kendi kendine çözümleme oturumu ile ilgili bir çerçeve sunmak amaçlanmıştır.

Bu çalışmanın amacı, Walker ve Avant (2019) kavram analizi yöntemini kullanarak kendi kendine çözümleme oturumu üzerine bir kavram analizi sunmaktır (10). Bu analizin sağlık bakımı simülasyonunda, teori ve uygulamaya katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

MATERYAL VE METOT

Bu çalışmada, sağlık bakımı simülasyonunda kendi kendine çözümleme oturumu kavramının daha iyi anlaşılmasını sağlamak amacıyla kavram analizi yöntemi ile incelenmiştir. Walker ve Avant'ın (2019) kavram analizi yöntemi bir kavramın yapısını ve işlevini incelemek, kavram kullanımlarını belirlemek ve nitelikleri, öncülleri ve sonuçları tanımlamak için sekiz adımlı bir yaklaşım kullanmaktadır. Yöntemde kavramın analizini yapmak için kullanılan aşamalar (10): Kavramın seçimi; kavram analizinin amacı; kavramın kullanım alanları, sözlük tanımı, başka alanlardaki tanımı, sağlık alanındaki tanımı; kavramın tanımlayıcı özelliklerinin belirlenmesi; örnek bir vaka üretilmesi; sınırda ve karşıt vakaların oluşturulması; kavramla ilgili hazırlayıcı faktörler ve sonuçların irdelenmesi, kapsamlı etkiler ve sonuçların incelenmesi, kavramın ölçüm yollarının belirlenmesi. Bu makalede, kendi kendine çözümleme oturumu kavramı bir simülasyona dayalı deneyimden sonraki çözümleme oturumu bağlamında analiz edilmektedir.

Literatür Tarama Stratejisi

Çalışmada kavramın sözlük anlamlarına ulaşabilmek için literatür taraması yapılmıştır. 01 Ocak 2015-10 Aralık 2024 tarihleri arasında yapılan literatür taramasında Pubmed, Web of Science, Science Direct, Scopus arama motorları kullanılmıştır. İngilizce dilinde yapılan taramada, “self-debrief” ve “self-debriefing” anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Çalışmanın kapsamı doğrultusunda son 10 yılı içine

alacak şekilde yapılan taramalarda, yazı dili İngilizce olan toplam n=194 makale bulunmuştur. İçerisinde kendi kendine çözümleme oturumu tanımı yapılan ya da kendi kendine çözümleme oturumuna yönelik sağlık bakımını konu alan çalışmalar değerlendirme kapsamına alınmış ve ayrıntılı olarak incelenmiştir. Ayrıca Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğü, Oxford Sözlük, Merriam Webster Online Sözlük, Sağlık Bakımında Simülasyon Topluğu-Society for Simulation in Healthcare (SSH) Sağlık Bakımında Simülasyon Sözlüğünün ve Uluslararası Klinik Simülasyon ve Öğrenme Hemşirelik Birliği-International Nursing Association for Clinical Simulation and Learning (INACSL) Simülasyon Sözlüğünde kendi kendine çözümleme oturumu ve alt kavramlarının tanımları incelenmiştir (11-14).

Vakaların Oluşturulması

Çalışmada örnek, sınırda ve karşıt vakaların oluşturulması ve kurgulanması süreci araştırmacılar tarafından yürütülmüştür. Bu kapsamda, solunum sıkıntısı olan hastaya müdahale, temiz aralıklı kateterizasyon becerisi ve temel yaşam desteği uygulamalarına yönelik vakalar, yüksek gerçeklikli simülasyon ve sanal hasta simülasyonu yöntemleri kullanılarak tasarlanmıştır. Bu vakalarda yürütülen kendi kendine çözümleme oturumları; örnek vakada tüm niteliklerini içerirken, sınırda vakada bazı niteliklerini, karşıt vakada ise hiçbir niteliğini içermemek üzere tasarlanmıştır.

BULGULAR

Kavramın Seçimi

Bu çalışmada, simülasyona dayalı eğitimde kendi kendine çözümleme oturumu kavramının analizi yapılmaktadır. Bu analiz ile, sağlık bakımı simülasyonunda kendi kendine çözümleme oturumu kavramının özellikleri incelenmiş ve literatür gözden geçirilmiştir.

Kavram Analizinin Amacı

Bu kavram analizinin amacı, “kendi kendine çözümleme oturumu” kavramının tanımlanması ve anlaşılabilirliğinin sağlanmasıdır. Bu kavramın analizi, kavramın kullanılabilirliğini artırmak ve ileride yapılacak araştırmalar için farkındalık oluşturmak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Kavramın Kullanım Alanları, Sözlük Tanımı, Başka Alanlardaki Tanımı, Sağlık Alanındaki Tanımı

Kendi kendine çözümleme oturumu kavramının, sağlık bakımında simülasyona dayalı eğitimi uygulayan disiplinlerin kullanım alanında olduğu görülmektedir. Kendi kendine ve çözümleme oturumu kavramları çeşitli sözlükler bağlamında incelenmiştir.

TDK sözlüğünde kendi kendine kavramının tanımı “Kimseye danışmaksızın, kimseyle ilgisi ilişkisi, olmadan, yalnız başına, başkasının yardım ve ortaklığı olmadan, kendiliğinden.” olarak tanımlanmıştır. TDK sözlüğünde çözümleme oturumu kavramı olmadığı için, çözümleme kavramının anlamı incelenmiştir. Çözümleme felsefe alanında “Herhangi bir konunun, bir nesnenin düşüncede veya gerçeklikte kurucu parçalarına ayrılmak yoluyla yapısının, işleyişinin ve gelişim yasalarının ortaya konması işlemi.” olarak tanımlanmıştır. Çözümlemek kavramının anlamına bakıldığında “Çözümleme yoluyla bir şeyi incelemek, tahlil etmek, analiz etmek. Anlamı ve niteliği anlaşılamayan bir konuyu açıkladıktan sonra sonuca bağlamak, tahlil etmek, analiz etmek” şeklinde tanımlandığı görülmektedir (11).

Oxford İngilizce Sözlükte kendi kendine çözümleme oturumu “self” ve “debriefing” olarak incelendiğinde farklı anlamlarda tanımlamaların yapıldığı görülmektedir. Self kelimesi;

- Ne tür bir insan olduğunuz, özellikle de normalde nasıl davrandığınız, nasıl görüldüğünüz veya hissettiğiniz.
- Bir kişinin onu diğer insanlardan farklı kılan kişiliği veya karakteri.
- Diğer insanlarınkinden ziyade kendi avantajınız veya zevkiniz.
- Bir kişiye atıfta bulunmak için kullanılır (12).

Debriefing kelimesi ise; yeni tamamladıkları görev hakkında bilgi almak için birine resmi olarak soru sorma etkinliği şeklinde tanımlanmıştır (12).

Merriam Webster Sözlükte “self” kelimesi; bir bireyin tipik karakteri veya davranışı, bir kişinin bireyselliğini ve kimliğini oluşturan unsurların (beden, duygu, düşünce ve duygular gibi) birliği, kişisel çıkar veya avantaj, bir bireyin tüm kişisi, bir soyutlamanın gerçekleştirilmesi veya somutlaştırılması, bireysel bir organizmanın parçası olan malzeme, kendi içinden veya doğası gereği, kendi vasıtasıyla şeklinde çeşitli tanımları yapılmıştır. Aynı sözlükte “debriefing” kelimesi, faydalı bilgiler elde etmek için genellikle bir görev bitiminde sorgulamak, tamamlandıktan sonra gözden geçirmek, bir görev, deneyim vb. sonrasında faydalı bilgiler için sorguya çekilmek şeklinde tanımlanmıştır (13).

Sağlık Bakımında Simülasyon Sözlüğünde “self” kavramının tanımlanmadığı görülmektedir. Çözümleme/çözümleme yapmak olarak “debriefing” kavramı ise şu şekilde açıklanmıştır (15):

- “Görevin sonunda (birinden) bilgi edinme, özetlemek,”
- “Bilgilendirilme; çözümleme yapmak”
- “Bir simülasyon etkinliğinden sonra eğitmenlerin/öğretmenlerin/kolaylaştırıcıların ve öğrencilerin simülasyon deneyimini ilerleme amacıyla inceleyerek öğrenmenin gelecekteki durumlara özümsemesi ve yerleştirilmesidir.”
- “Tamamlanan simülasyonun çeşitli yönleri tartışılırken katılımcıların düşüncelerini teşvik etmek ve performansları hakkında geri bildirimde bulunmaktır.”
- “Katılımcılarla duygularını keşfetmek ve birbirlerini sorgulamak, düşündürmek ve geri bildirimde bulunmaktır (örn. rehberli yansıtma).” (15).

(INACSL) En İyi Uygulama Standartları Simülasyon Sözlüğünde “self” kavramının tanımı bulunmamaktadır. “debriefing” kavramı ise şu şekilde tanımlanmıştır: “Simülasyona dayalı eğitimi takiben, kanıta dayalı bir model kullanılan, eğitilmiş bir

kolaylaştırıcı tarafından yönetilen yansıtıcı süreç. Katılımcıların yansıtıcı düşünmesi teşvik edilir ve tamamlanan simülasyonun çeşitli yönleri tartışılırken katılımcıların performansı ile ilgili geri bildirim sağlanır. Katılımcılar duyguları keşfetmeye, soru sormaya, düşünmeye ve birbirlerine geri bildirim sağlamaya teşvik edilir. Amaç, öğrenmeyi gelecekteki durumlara aktarmak için özümseme ve uyum sağlamaya doğru ilerlemektir.” şeklinde tanımlanmıştır (14).

Kavramın Tanımlayıcı Özelliklerinin Belirlenmesi

Bir kavramın nitelikleri, bir bireyin kavramı tanımasını ve benzer kavramlardan ayırt etmesini sağlayan tanımlayıcı özellikler ve kullanım kalıplarıdır (10). Kendi kendine çözümleme oturumu kavramının nitelikleri literatür doğrultusunda incelenmiştir ve Tablo 1.’de sunulmaktadır.

Tablo 1. Kendi Kendine Çözümleme Oturumunun Niteliklerini Destekleyen Kanıtlar (8,16–18)

Nitelik
Düşünmeyi teşvik eden, kolaylaştırılmış tartışma, potansiyel bir yenilik
Bireysel bir etkinlik, öğrencilerin çözümleme oturumunu kendi hızında ayarlaması, hemen yanıt vermek için daha az baskı hissi, mahremiyet
Başkalarının bakış açılarına maruz kalmadan önce kendi deneyimlerine ve karar verme süreçlerine odaklanarak düşünme ve analiz
Psikolojik güvenliğe teşvik ve grup formatında konuşmaktan çekinen öğrencilere fayda
Kolaylaştırıcı liderliğindeki değerlendirmelerin pratik olmadığı durumlar için seçenek
En iyi uygulama standartlarında yürütüldüğünde diğer çözümleme oturumu türlerine benzerlik
Düşük maliyet, ekip iş birliğini güçlendirme, teknik ve teknik olmayan becerileri güçlendirme, akran liderliğinde öğrenme
Açık performans geribildirimi

Kendi kendine çözümleme oturumu, öğrencilere çözümleme oturumunu kendi hızlarında ayarlama, hemen yanıt vermek için daha az baskı hissi ve mahremiyet sağlayan potansiyel bir yeniliktir (8,16). Öğrenciler başkalarının/kolaylaştırıcının deneyimi/bakış açısına maruz kalmadan önce

kendi deneyim ve karar verme süreçlerine odaklanırlar (16). Düşük maliyetli, öğrenciler arasındaki ekip iş birliğini güçlendirme, teknik ve teknik olmayan becerilerde akran önderliğinde öğrenme ve açık geribildirim sağlar (17–19). Bu niteliklere göre şu kavram tanımı önerilmektedir: *Kolaylaştırıcı liderliğinde çözümleme oturumunun uygulanabilir olmadığı durumlarda, grup olarak konuşmaktan çekinen öğrencilerin, daha az baskı hissettiği, kendi deneyim ve karar verme süreçlerine odaklandığı, düşük maliyetli, ekip iş birliğini güçlendiren, akran liderliğinde düşünmeyi teşvik eden ve kendi hızlarında gerçekleştirdiği tartışmadır.*

Örnek Bir Vaka Üretilmesi

Aşağıdaki örnek vaka, bir hemşirelikte simülasyon uygulamasından sonra kendi kendine çözümleme oturumunu temsil etmektedir. Örnek vaka tanımlanan tüm nitelikleri temsil etmektedir.

Hemşirelik dördüncü sınıf öğrencisi G.S. klinik simülasyon dersinde, bir sınıf arkadaşıyla birlikte yüksek gerçeklikli simülasyonla yürütülen temiz aralıklı kateterizasyon becerisine ilişkin bir senaryoda hemşire olarak yer alır. Senaryo bitiminde öğrenci G.S. kolaylaştırıcı gözetiminde, aynı senaryoyu uygulayan diğer yedi arkadaşıyla birlikte çözümleme oturumu odasına yönlendirilir. Kolaylaştırıcı çözümleme oturumunda güvenli ortamın sağlanması için gerekli bilgilendirmeyi yapar. Talepleri halinde video ile performanslarını gözlemleyecekleri bilgisini verir. Öğrencilere daha önceden hazırlanmış, performanslarına yönelik düşünce, his ve simülasyon deneyimine ilişkin bilgileri yazabilecekleri bir form dağıtır ve doldurmalarını ister. Ayrıca, çözümleme oturumunun burada yazanlara yönelik olacağı bilgisini verir. Tüm öğrenciler formları doldurduktan sonra, öğrenci G.S. performansı ile ilgili hatırladıklarını, düşüncelerini ve hislerini açıklar. Simülasyona hazırlık için okudukları ve önceki klinik deneyimlerine ilişkin çıkarımlarda bulunur. Diğer öğrenciler, öğrenci G.S.’nin ifadelerine kendi bakış açılarını sunar. Öğrenciler içinden

çıkamadıkları durumlarda kolaylaştırıcının orada olduğunu bilirler. Öğrenciler çözümleme deneyimi sonunda, yeni bir bakış açısı kazanmış, yanlış ifadeler netleştirilmiş ve düzeltilmiş bir şekilde ayrılırlar.

Sınırdaki ve Karşıt Vakaların Oluşturulması

Karşıt Vaka: Karşıt vaka kavramı hakkındaki niteliklerin hiçbirini içermemektedir.

Öğrenci G.S. ders dışında bir zamanda simülasyon laboratuvarındaki sanal hasta simülatörünü kullanır. Simülatörde bulunan solunum sıkıntısına müdahaleyi içeren bir vakayı başlatır. Herhangi bir kolaylaştırıcı desteği olmadan tek başına senaryoyu tamamlar. Simülasyon sonrası herhangi bir çözümleme oturumuna katılmaz, kolaylaştırıcı veya akranlarıyla görüşme yapmaz. Senaryonun öğrenme hedeflerine yönelik herhangi bir aktiviteye katılmaz, yansıtıcı soruları yanıtlamaz. Yürüttüğü senaryo konusunda kafası karışık ve herhangi bir yeni bilgi elde etmez.

Sınırdaki Vaka: Sınırdaki vaka kavramı hakkındaki bazı nitelikleri içermektedir.

Hemşirelik dördüncü sınıf öğrencisi G.S. klinik simülasyon dersinde, bir sınıf arkadaşıyla birlikte yüksek gerçeklikli simülasyonla yürütülen temel yaşam desteğine ilişkin bir senaryoda hemşire olarak yer alır. Senaryoda öğrenciler temel yaşam desteğine başlar. Ancak her şey yolunda gitmez ve hasta exitus olur. Öğrenci G.S. aynı senaryoyu uygulayan diğer yedi arkadaşıyla birlikte çözümleme oturumu odasına yönlendirilir. Kolaylaştırıcı çözümleme oturumunda güvenli ortamın sağlanması için gerekli bilgilendirmeyi yapar. Talepleri halinde video ile performanslarını gözlemleyecekleri bilgisini verir. Öğrencilere daha önceden hazırlanmış, performanslarına yönelik düşünce, his ve simülasyon deneyimine ilişkin bilgileri yazabilecekleri bir form dağıtır ve doldurmalarını ister. Ayrıca, çözümleme oturumunun burada yazanlara yönelik olacağı bilgisini verir. Öğrenci G.S. hastanın exitus olmasına üzgündür ve yalnızca

performansına odaklanır. Öğrenci G.S. performansına o kadar odaklanmıştır ki diğer arkadaşlarının senaryo hakkındaki çıkarımlarına odaklanmaz ve diyalog kurmaz.

Kavramla İlgili Hazırlayıcı Faktörler ve Sonuçların İncelenmesi

Hazırlayıcı faktörler, kavramın ortaya çıkması için hazır olması gereken faktörlerdir. Kendi kendine çözümleme oturumu için hazırlayıcı faktörler olarak deneyimli bir kolaylaştırıcı ve akranlar vardır. Daha önce bir simülasyon deneyimine katılmamış ve çözümleme oturumunda bulunmamış bir öğrencinin kendi kendine çözümleme oturumunda başarılı olması beklenemez. Diğer hazırlayıcı faktörler, öğrenme hedefleri, zaman, önceki bilgiler, güvenli çevre, simülasyona hazırlık için kullanılan materyallerdir. Yeterli zamanı olmayan öğrenciler durum hakkında yeterince düşünemez ve yeni bir anlayış elde edemezler. Ayrıca, kolaylaştırıcının deneyimli olması güvenli ortamın sağlanması ve sürdürülmesinde önemli bir etkidir. Çünkü çözümleme oturumu, duyguları harekete geçirir ve kırılğanlıklara neden olabilir.

Sonuçlar, kavramın çıktıları veya sonuçlarıdır. Bir klinik simülasyon deneyiminden sonra öğrenciler, kendi hızlarında öğrenir, deneyimleri ile ilgili içgörü elde eder ve böylece eleştirel düşünme, davranış değişikliği gibi kazanımlar edinirler. Kendi kendine çözümleme oturumu için oluşturulan model Şekil 1.'de ayrıntılı olarak verilmiştir.

Kavramın Ölçüm Yollarının Belirlenmesi

Kendi kendine çözümleme oturumu deneyiminin sonuçlarını ölçmek için çeşitli ölçüm yolları bulunmaktadır. Bu ölçüm yollarının birçoğu INACSL (2021) de belirtilmektedir. Ancak bunların dışında bilgi testi gibi kazanımlara yönelik ölçümlerde yapılabilir. INACSL (2021) de belirtilen Türkçe'ye uyarlanan ölçüm yolları (7):

- Modifiye Simülasyon Etkilik Aracı: Bu ölçüm aracı; 2012 yılında Elfrink Cordi ve arkadaşlarının geliştirdiği Simulation

Effectiveness Tool ölçüm aracının, Leighton ve arkadaşları tarafından 2015 yılında İngilizce modifikasyonu ile elde edilmiştir. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirliği Şahin ve ark. (2020) tarafından yapılmıştır. Öğrencilerin simülasyon ortamında öğrenmenin etkililiğine dair algılarına yönelik olan ölçüm aracı öz-bildirime uygun olarak tasarlanmıştır (20–22).

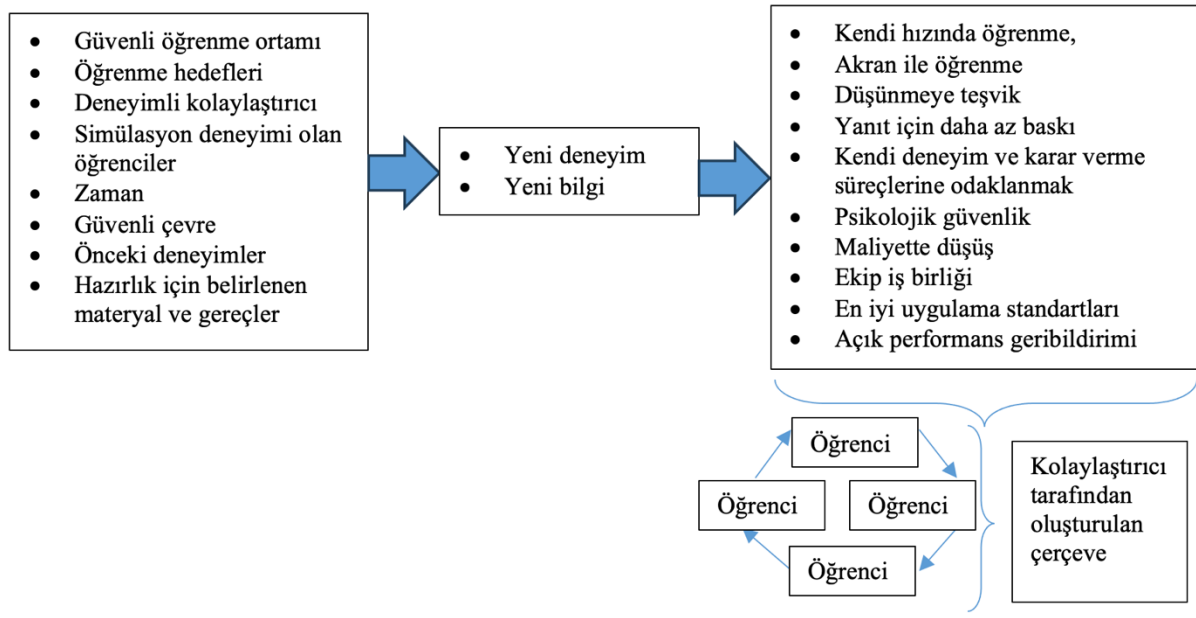
- Çözümleme Deneyim Ölçeği: Orijinali Reed (2012) tarafından geliştirilen,

Türkçe geçerlik ve güvenilirliği Uslu ve ark. (2022) tarafından yapılan ölçek, 20 maddeden ve dört boyuttan oluşmaktadır: Düşünceleri ve Duyguları Analiz Etme, Öğrenme ve Bağlantı Kurma, Bilgilendirmeyi Yürütmede Kolaylaştırıcı Becerisi ve Uygun Kolaylaştırıcı Rehberliği. Ölçeğin genel ve alt boyutlarından alınan yüksek puan, çözümleme deneyimindeki kazanımların arttığını göstermektedir (23,24).

Ön Bilgilendirme Oturumu

Simülasyon

Çözümleme Oturumu

Şekil 1. Kendi Kendine Çözümleme Oturumu Modeli

TARTIŞMA

Kendi kendine çözümleme oturumu kavramı sağlık bakım simülasyonunda son zamanlarda giderek artan bir kullanım alanı oluşturmaktadır (8). Bu kavram analizinin bulguları, kendi kendine çözümleme oturumu kavramının yalnızca bir öz değerlendirme süreci olmadığını; akran etkileşimini destekleyen, çoklu geribildirim imkânı sunan ve ekip iş birliğini güçlendiren bir yaklaşım olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle, kendi hızında öğrenme gibi özellikler öğrenen merkezli yaklaşımla uyumlu bir yapı ortaya koymaktadır (25). Mahremiyet ve düşük maliyet gibi özellikler, bu yaklaşımın

uygulanabilirliğini artıran önemli avantajlar olarak değerlendirilebilir (26). Bununla birlikte, psikolojik olarak güvenli bir ortamın sağlanması ve sürecin uygun şekilde yapılandırılması, kavramın etkili biçimde uygulanmasında belirleyici olduğu görülmektedir (27). Önerilen tanımın sağlık bakım simülasyonunda kavramsal netlik sağlayarak ortak bir dil gelişimine katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Gelecekte yapılacak çalışmaların bu yaklaşımın öğrenme çıktıları üzerindeki etkisini değerlendirmesi literatüre önemli katkı sağlayacaktır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu kavram analizi, öğrenciyi yeni bir çözümleme oturumuna dahil etmenin potansiyelini vurgulamaktadır. Çözümleme oturumunun bir simülasyon deneyiminde öğrenmenin sağlandığı en önemli bölüm olduğu vurgulanmaktadır (28). Belirlenen nitelikler göz önüne alındığında, akranlar arasında etkileşime neden olabilen bir çözümleme oturumu sağlanabilir. Çözümleme oturumu deneyimlerinde kolaylaştırıcının deneyim ve becerisinin öneminden bahsedilmektedir (29). Bu nedenle, kendi kendine çözümleme oturumunda kolaylaştırıcının sunduğu güvenli ortamın bile öğrenmeyi olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebileceği unutulmamalıdır. Sonuç olarak, ortaya çıkan

tanımlayıcı özellikler ile kendi kendine çözümleme oturumu kavramının kullanımında ortak bir dil oluşturulabilir.

Çıkar Çatışmaları

Yazarlar bu makalenin yayınlanmasıyla ilgili herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan ederler.

Yazarların katkıları

Fikir/Kavram: GŞK, TB, Tasarım: GŞK, TB, Denetleme/Danışmanlık: TB, Kaynak Taraması: GŞK, Makalenin Yazımı: GŞK, TB, Eleştirel Düşünme: GŞK, TB, şeklindedir. Tüm yazarlar makalenin yayınlanmış versiyonunu okumuş ve kabul etmiştir.

KAYNAKLAR

1. Boet S, Bould MD, Bruppacher HR, Desjardins F, Chandra DB, Naik VN. Looking in the mirror: Self-debriefing versus instructor debriefing for simulated crises. *Crit Care Med*. 2011;39:1377–1381. doi: 10.1097/CCM.0b013e31820eb8be.
2. Ryoo EN, Ha E-H. The Importance of Debriefing in Simulation-Based Learning. *CIN: Computers, Informatics, Nursing*. 2015;33:538–545. doi: 10.1097/CIN.000000000000194.
3. Reiersen IA, Haukedal TA, Hedeman H, Bjørk IT. Structured debriefing: What difference does it make? *Nurse Educ Pract*. 2017;25:104–110. doi: 10.1016/j.nepr.2017.04.013.
4. Lavoie P, Pepin J, Cossette S. Contribution of a reflective debriefing to nursing students' clinical judgment in patient deterioration simulations: A mixed-methods study. *Nurse Educ Today*. 2017;50:51–56. doi: 10.1016/j.nedt.2016.12.002.
5. Verkuyl M, Lapum JL, Hughes M, McCulloch T, Liu L, Mastrilli P, Romaniuk D, Betts L. Virtual Gaming Simulation: Exploring Self-Debriefing, Virtual Debriefing, and In-person Debriefing. *Clin Simul Nurs*. 2018;20:7–14. doi: 10.1016/j.ecns.2018.04.006.
6. Sawyer T, Eppich W, Brett-Fleegler M, Grant V, Cheng A. More Than One Way to Debrief. *Simulation in Healthcare: The Journal of the Society for Simulation in Healthcare*. 2016;11:209–217. doi: 10.1097/SIH.0000000000000148.
7. Decker S, Alinier G, Crawford SB, Gordon RM, Jenkins D, Wilson C. Healthcare Simulation Standards of Best Practice™ The Debriefing Process. *Clin Simul Nurs*. 2021;58:27–32. doi: 10.1016/j.ecns.2021.08.011.
8. MacKenna V, Díaz DA, Chase SK, Boden CJ, Loerzel V. Self-debriefing in healthcare simulation: An integrative literature review. *Nurse Educ Today*. 2021;102:104907. doi: 10.1016/j.nedt.2021.104907.
9. Persico L, Belle A, DiGregorio H, Wilson-Keates B, Shelton C. Healthcare Simulation Standards of Best Practice™ Facilitation. *Clin Simul Nurs*. 2021;58:22–26. doi: 10.1016/j.ecns.2021.08.010.
10. Walker L, Avant K. Strategies for Theory Construction in Nursing. 6th ed. New York, NY: Pearson. 2019. p:167-184.
11. Türk Dil Kurumu Sözlükleri. Available from: <https://sozluk.gov.tr/>.
12. Oxford Learner's Dictionaries | Find definitions, translations, and grammar explanations at Oxford Learner's Dictionaries. Available from: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>.
13. Merriam-Webster: America's Most Trusted Dictionary. Available from: <https://www.merriam-webster.com/>.
14. Molloy MA, Holt J, Charnetski M, Rossler K. Healthcare Simulation Standards of Best Practice™ Simulation Glossary. *Clin Simul Nurs*. 2021;58:57–65. doi: 10.1016/j.ecns.2021.08.017.
15. Sendir M, Dogan P, Karacay P, Tarhan M, Yılmaz Coşkun E, Kolcu G. Healthcare Simulation Dictionary (Turkish version) Sağlık Bakımında Simülasyon Sözlük. 2nd Edition. The Agency for Healthcare Research and Quality (AHRQ) Society Simulation for Healthcare; 2020.
16. Lapum JL, Verkuyl M, Hughes M, Romaniuk D, McCulloch T, Mastrilli P. Self-Debriefing in Virtual Simulation. *Nurse Educ*. 2019;44:E6–E8. doi: 10.1097/NNE.0000000000000639.
17. Kang K, Yu M. Comparison of student self-debriefing versus instructor debriefing in nursing simulation: A quasi-experimental study. *Nurse Educ Today*. 2018;65:67–73. doi: 10.1016/j.nedt.2018.02.030.
18. Isaranuwatthai W, Alam F, Hoch J, Boet S. A cost-effectiveness analysis of self-debriefing versus instructor debriefing for simulated crises in perioperative medicine in Canada. *J Educ Eval Health Prof [Internet]*. 2017;13:44. doi: 10.3352/jeehp.2016.13.44.
19. Oikawa S, Berg B, Turban J, Vincent D, Mandai Y, Birkmire-Peters D. Self-Debriefing vs Instructor Debriefing in a Pre-Internship Simulation Curriculum: Night on Call. *Hawaii J Med Public Health*. 2016;75:127–132. Cited in PMID: 27239391.
20. Elfrink Cordi VL, Leighton K, Ryan-Wenger N, Doyle TJ, Ravert P. History and Development of the Simulation Effectiveness Tool (SET). *Faculty Publications [Internet]*. 2012 [cited 2024 Dec 11];8. doi: 10.1016/j.ecns.2011.12.001.
21. Sahin G, Buzlu S, Kuguoglu S, Yilmaz S. Reliability and Validity of the Turkish Version of the Simulation Effectiveness Tool-Modified. *Florence Nightingale J Nurs [Internet]*. 2020

- [cited 2024 Dec 11];28:250–257. doi: 10.5152/FNJN.2020.19157.
22. Leighton K, Ravert P, Mudra V, Macintosh C. Updating the Simulation Effectiveness Tool: Item Modifications and Reevaluation of Psychometric Properties. *Nurs Educ Perspect.* 2015;36:317–323. doi: 10.5480/15-1671.
23. Uslu Y, Tüzer H, Başak T, Kocatepe V, Kaniğ M, Ünver V, Karabacak Ü, İnkaya B, Yilmazer T. Simülasyona Dayalı Öğrenmede “Çözümleme Deneyim Ölçeği”nin Türkçe Versiyonunun Geçerlik Güvenirliliği. *Izmir Democracy University Health Sciences Journal.* 2022;5:480–494. doi: 10.52538/IDUHES.1151559.
24. Reed SJ. Debriefing Experience Scale: Development of a Tool to Evaluate the Student Learning Experience in Debriefing. *Clin Simul Nurs.* 2012;8:e211–e217. doi: 10.1016/J.ECNS.2011.11.002.
25. Ho K, Tang D. Student-centered Approach in Teaching and Learning: What Does It Really Mean? *Acta Pedagogica Asiana.* 2023;2:72–83. doi: 10.53623/apga.v2i2.218.
26. Sohlin AM, Poulsen A, Hoffmann IM, Gjørde LK, Lund S, Overbeck G, Paulsen L, Chang TP, Lee JY, Sørensen JL, et al. Self-guided versus facilitator-guided debriefing in immersive virtual reality simulation: Protocol for a randomized controlled non-inferiority trial assessing teamwork skills in medical students. *PLoS One.* 2025; 20:e0332309. doi: 10.1371/journal.pone.0332309. Cited in PMID: 40938855.
27. Kolbe M, Eppich W, Rudolph J, Meguerdichian M, Catena H, Cripps A, Grant V, Cheng A. Managing psychological safety in debriefings: a dynamic balancing act. *BMJ Simul Technol Enhanc Learn.* 2020;6:164. doi: 10.1136/bmjstel-2019-000470. Cited in PMID: 35518370.
28. Fegran L, Ten Ham-Baloyi W, Fossum M, Hovland OJ, Naidoo JR, van Rooyen DRM, Sejersted E, Robstad N. Simulation debriefing as part of simulation for clinical teaching and learning in nursing education: A scoping review. *Nurs Open.* 2023;10:1217–1233. doi: 10.1002/nop2.1426.
29. Macdiarmid R, Neville S, Zambas S. The experience of facilitating debriefing after simulation: A qualitative study. *Nursing Praxis Aotearoa New Zealand.* 2020;36:51–60. doi: 10.36951/27034542.2020.015.